

natuur &
cultuur

natuur &
kultuur

JONG
Tsjukemar
ûntdekt

programma
boekje

8 t/m 17
mei
2023

een initiatief van

Club van Aanjagers
van de Tsjukemar

www.jongtsjukemar.nl

Contact

Marleen
Brouwer

06 55 54 83 84

een initiatief van

Club van Aanjagers
van de Tsjûkemar

Gesina
Zeldenrust

06 41 26 25 10

Insta
gram

web

JONG.
Tsjûkemar
ûntdekt

info@
jongtsjukemar.nl

In dit boekje

Voorwoord / foarwurd	2-5
Deelnemende scholen	6
 Woudagemaal	7
 De Fryske Dichter	8
 Boswandeling	9
 Tekenwedstrijd	10-11
 Ringslangen en Amfibieën	12
 Op bezoek bij de Boer	13
Vooruitblik	14
Programma's:	
De Spoarsiker	15
Eben Haëzer	16
De Schakel	17
De Brêge	18
Swannestee	19
De Trieme	20
De Paedwizer	21
't Kimmerblêd	22
Twa yn len	23
De Reinbôge	24

voorwoord

Daar zijn we weer! Jong Tsjûkemar is terug in mei 2023 met twee mooie weken vol natuur en cultuur op het programma.

Met trots kijken we terug op twee succesvolle bewegeweken in september 2022. In deze sportieve weken hebben 1100 leerlingen van elf deelnemende scholen genoten van activiteiten zoals skeeleren, suppen en dansen. Jong Tsjûkemar is op de kaart gezet en het project is onder de aandacht bij scholen, leerlingen, ouders, verenigingen en ondernemers. Onze mienskip.

Kom van 8 t/m 17 mei mee naar het Woudagemaal, loop langs het natuur-educatie-pad in Sint Nyk, speel met taal met de Fryske dichter of zoek naar ringslangen langs stranden bij het Tjeukemeer.

In het basisonderwijs wordt er gewerkt vanuit leerlijnen. Een leerlijn bestaat uit leerstofdoelen die samen een leerlijn vormen. Zo heb je bijvoorbeeld de leerlijnen taal en geschiedenis. Jong Tsjûkemar werkt met de leerlijnen natuur, cultuur, bewegen en techniek. Wij zorgen ervoor dat onze activiteiten geïntegreerd kunnen worden in het lesaanbod van het basisonderwijs. Deze editie, Jong Tsjûkemar ontdekt, staat in het teken van de leerlijnen natuur en cultuur.

Waarom zouden we onze kinderen alleen uit boeken laten leren, als we ze ook mee naar buiten kunnen nemen om dit met eigen ogen te zien!?

We zullen ontdekken wat er gebeurt bij extreme regenval in onze provincie. We gaan bij boeren langs om melk te proeven en om te kijken hoe de natuur groeit en bloeit in ons landschap.

Want voor inspirerende reizen en ontdekkingen hoef je niet ver te gaan. Het Tjeukemeer is een rijk gebied waar de betrokken inwoners met passie over kunnen vertellen. Door het de kinderen te laten zien en beleven hopen we bij hun ook trots en zorg voor eigen omgeving te zaaien.

Wij kijken uit naar mooie, leerzame weken die bijdragen aan het behoud van cultuur, natuur en leefbaarheid in ons gebied. Met dank aan de Club van Aanjagers van het Tjeukemeer, die ons de ruimte geeft om dit te organiseren. Daarnaast danken wij ook de plaatselijke ondernemers en scholen voor hun medewerking aan dit project.

Ga je mee op ontdekkingstocht langs het Tjeukemeer?

GESINA ZELDENRUST
& MARLEEN BROUWER

Hjir binne wy wer! Jong Tsjûkemar organisearret yn maaie twa moaie wiken fol aktiviteiten oer natuer en kultuer om ús Tsjûkemar hinne.

Wy binne grutsk werom te sjen op twa suksesfolle, sportive wiken yn septimber 2022. Doe hawwe 1100 learlingen fan alve dielnimmende skoallen genoaten fan aktiviteiten lykas skaten, suppen en dûnsjen. Jong Tsjûkemar is op de kaart set en it projekt is ûnder de oandacht brocht fan skoallen, learlingen, âlden, ferienings en ûndernimmers. Ús mienskip.

Kom mei nei it Woudagemaal op'e Lemmer, rin it natuer-edukaasje-paad yn St. Nyk., boartsje mei taal mei de Fryske dichter en sykje nei ringslangen lâns strannen fan it Tsjûkemar. Dit is samar in greep út de aktiviteiten dy't wy organisearje fan moandei 8 o/m 17 maaie foar bern fan de dielnimmende skoallen om it Tsjûkemar hinne.

It basisûnderwiis is basearre op learlinen. In learline bestiet út leardoelen dy't mei-inoar in learline foarmje. Jo hawwe bygelyks de learlinen foar taal en skiednis. Jong Tsjûkemar wurket mei de learlinen natuer, kultuer, beweging en technyk. Wy soargje derfoar dat ús aktiviteiten yntegrearre wurde kinne yn it learplan fan it basisûnderwiis. Dizze edysje, Jong Tsjûkemar ûntdekt, is rjochte op de learlinen natuer en kultuer.

Wêrom soene wy ús bern allinne út boeken leare litte hokker bisten om de Tsjûkemar hinne libje, as wy de bern ek mei nei bûten nimme kinne sadat se it mei eigen eagen sjen kinne!? Wy sille ûntdekke wat der bart as it yn ús provinsje hiel hurd reint en der in protte wetter falt. Wy geane by boeren lâns om molke te priuwen en te sjen hoe't de natuer groeit en bloeit yn de greiden.

Want ynspirearjende reizen en nije ûntdekkingen kinst ek yn dyn eigen omjouwing meitsje en dwaan. Us Tsjûkemar is in ryk gebiet wer't belutsen frijwilligers, ûndernimmers en organisaasjes mei passy oer fertelle kinne. Troch it de bern sjen en belibje te litten, hoopje wy by harren ek de grutskens en soarch foar ús omjouwing te siedzjen.

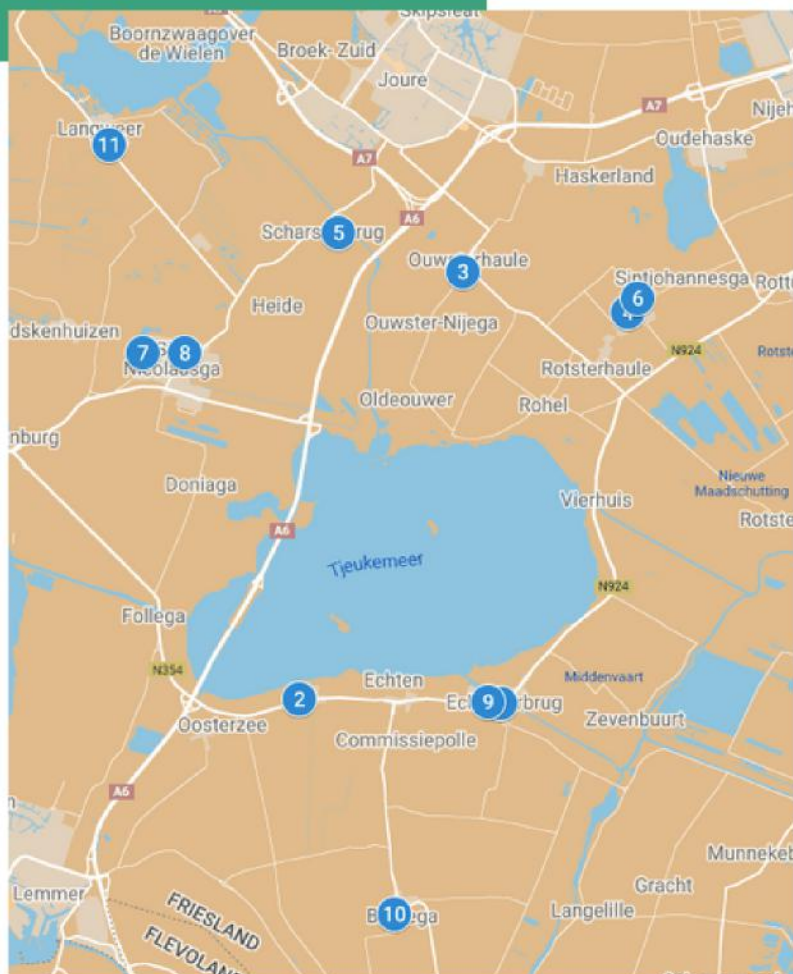
Wy sjogge út nei skitterende, learsume wiken dy't bydrage oan it behâld fan kultuer, natuer en leefberens yn ús gebiet. Mei tank oan de 'Club van Aanjagers van het Tjeukemeer', dy't ús de romte jûn ha om dit te organisearjen. Mar wy wolle benammen ek de pleatslike ûndernimmers en skoallen tank sizze foar de gearwurking oan dit moaie projekt.

Komst mei op in ûntdekkingstocht lâns it
• Tsjûkemar?

**GESINA ZELDENRUST
& MARLEEN BROUWER**

Deelnemende scholen

1 Spoaarsiker	5 De Brêge	9 Twa yn ien
2 Eben Haëzer	6 de Trieme	10 de Reinbôge
3 Trijegeaster Honk	7 de Paedwizer	11 Swannestee
4 De Schakel	8 It Klimmerbled	

Woudagemaal

Het Woudagemaal is het grootste, nog functionerende, stoomgemaal ter wereld. Het gemaal stamt uit 1920 en staat sinds 1998 op de werelderfgoedlijst van UNESCO.

Het gemaal wordt bij te hoge waterstanden nog altijd ingezet door Wetterskip Fryslân, dit zorgt ervoor dat wij droge voeten kunnen houden! Dat is wel erg fijn ;)

Zowel voor jong als oud is het Woudegemaal een leerzame en leuke belevenis. De kinderen leren hoe het gemaal werkt, als het gemaal aan staat, wat gebeurt er dan in ons gebied? En de kinderen leren over de klimaatverandering en waterbeheer. Kortom, een leuk en leerzaam bezoek!

Locatie

Bezoekerscentrum & Ir. D.F. Woudagemaal

Aanvang

Wij verzoeken de deelnemende groepen vijf minuten voor aanvang van de activiteit aanwezig te zijn op de locatie.

Parkeren

Bezoekerscentrum Woudagemaal
Gemaalweg 1
8531 PS Lemmer

De Fryske Dichter

De dichter van Fryslân, Sigrid Kingma, laat zien hoe je poëzie inspirerend en spelenderwijs een plek kan geven in de klas.

De kinderen maken samen met Sigrid en gedicht in het Frysk, Nederlands of tweetalig over hun eigen gebied. Sigrid gaat samen met de kinderen dichten over de flora en fauna rondom de Tsjûkemar.

Van alle geschreven gedichten wordt samen met de kinderen een Jong Tsjûkemar lied gemaakt. Dit zal op een later moment zijn.

Locatie

- 8 mei - Twa yn Ien, Echtenerbrug
- 9 mei - De Trieme, Sint Johannesga
- 15 mei - Klimmerbled, Sint Nicolaasga
- 16 mei - Eben Haëzer, Oosterzee

Aanvang

Wij verzoeken de deelnemende groepen 10 minuten voor aanvang van de activiteit aanwezig te zijn op de locatie.

Parkeren

Bij de desbetreffende school.

Boswandeling

Hoog bezoek voor de Jonker! Welkom in het bos van Sint Nicolaasga. Dit bos, met een prachtige vijver, is van Jonkheer Tjalling van Eysinga. De gidsen van Groen Doen hebben voor hem een nieuw natuureducatie pad ontwikkelt.

Een prachtige, koninklijke vlinder neemt jullie mee rond de vijver om te kijken wat er allemaal leeft en groeit in onze eigen omgeving.

Locatie

Kabouterpad Sint Nicolaasga

Aanvang

Wij verzoeken de deelnemende groepen 10 minuten voor aanvang van de activiteit aanwezig te zijn op de locatie.

Parkeren

Parkeergelegenheid bij Voetbalvereniging Ronaldo Groenendal 47, Sint Nicolaasga

Tekenwedstrijd

Alle kinderen van de onderbouw kunnen meedoen met een kleurwedstrijd. Een kleurwedstrijd die geïnspireerd is op het Tjeukemeer!

Herken jij alle bijzonderheden van onze omgeving?

Wij hebben een leuk presentje klaarliggen voor de meest creatieve tekening.

Hoe doe je mee?

1. Maak een foto van de tekening;
2. Volg Jong Tsjûkemar op Instagram;
3. Deel de foto op Instagram en tag Jong Tsjûkemar hierin;

Ideetje: Kun jij de tekening ook kleuren/verven op een unieke buitenlocatie?

SCAN MIJ ↑

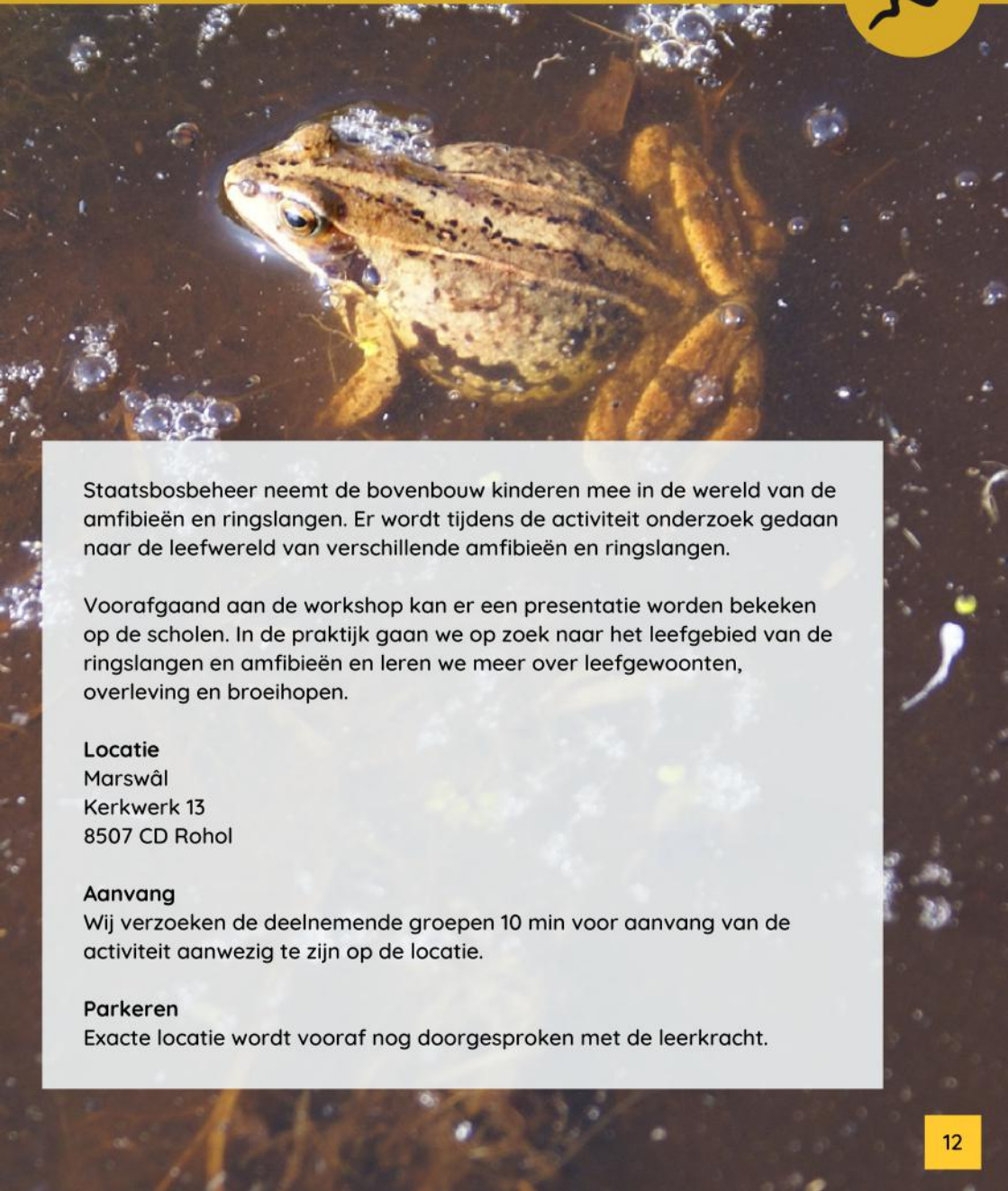

Jong Tjukemar

B24V

Ringslangen & Amfibieën

Staatsbosbeheer neemt de bovenbouw kinderen mee in de wereld van de amfibieën en ringslangen. Er wordt tijdens de activiteit onderzoek gedaan naar de leefwereld van verschillende amfibieën en ringslangen.

Voorafgaand aan de workshop kan er een presentatie worden bekeken op de scholen. In de praktijk gaan we op zoek naar het leefgebied van de ringslangen en amfibieën en leren we meer over leefgewoonten, overleving en broeihopen.

Locatie

Marswâl
Kerkwerk 13
8507 CD Rohol

Aanvang

Wij verzoeken de deelnemende groepen 10 min voor aanvang van de activiteit aanwezig te zijn op de locatie.

Parkeren

Exacte locatie wordt vooraf nog doorgesproken met de leerkracht.

Op bezoek bij de Boer

Hoe ziet de dag van een boer eruit?
Waar komt ons voedsel nou eigenlijk vandaan?
Hoe hebben de boeren aandacht voor de natuur?
En wat is er allemaal nog meer te ontdekken op de boerderij?

In deze weken stellen de boeren uit de omgeving hun deuren voor de basisschoolleerlingen open, om een kijkje te nemen tijdens een rondleiding over de boerderij.

Locatie

Deelnemende boeren uit de omgeving, aangegeven per school

Aanvang

Wij verzoeken de deelnemende groepen 10 minuten voor aanvang van de activiteit aanwezig te zijn op de locatie.

Parkeren

Parkeren kan bij desbetreffende boeren in overleg op het erf.

Vooruitblik

Op 9 en 16 juni organiseert Jong Tsjükemar een bijzondere colorryn voor alle groepen van de basisschool.

Deze colorryn is net even anders. Tijdens de run worden de kinderen verrast met twee freerun activiteiten!

9 juni- locatie Oosterzee

16 juni- locatie Sint Nicolaasga

En verder.....

Jong Tsjukemar keert na de herfstvakantie 2023 weer terug met de volgende activiteitenweek!

Blijf ons volgen op Instagram voor meer informatie of kijk op www.jongtsjukemar.nl

SCAN MIJ ↑

De Spoarsiker ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
9-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Boon Delfstrahuzen)	09:30	11:00	4 en 5
10-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	09:30	11:00	5,6,7 en 8
11-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Leffertstra Echtenerbrug)	09:30	11:00	5 en 6
16-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	11:30	13:00	4 en 5
17-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	1

Eben Haëzer ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
9-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Leffertstra Echtenerbrug)	09:30	11:00	5 en 6
9-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie V/d Werf Oosterzee)	09:30	11:00	1 en 2
11-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Dijkstra de Telegraaf, Rottum)	10:00	11:30	3 en 4
16-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie Eben Haëzer	12:00	13:30	5 en 7
16-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie de Eben Haëzer	09:30	11:00	7 en 8
16-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	12:00	13:30	1,2,3,4

De Schakel ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindtijd	Welke groepen
9-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Holtrop Echterbrug)	09:30	11:00	4,5,6
17-mei	 Woudagemaal	09:30	11:30	7 en 8

Programma
per school

De Brêge ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
9-mei	 Woudagemaal	09:30	11:30	5 en 6
15-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	1 en 2

Swannestee ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindtijd	Welke groepen
11-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Holtrop Echtenerbrug)	09:30	11:00	5 en 6
11-mei	 Woudagemaal	09:30	11:30	5 en 6
16-mei	 Op bezoek bij de Boer (Boer Bart Rotstergaast)	09:30	11:00	1 en 2

De Trieme ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindtijd	Welke groepen
9-mei	 Op bezoek bij de Boer (Boer Bart Rotstergaast)	09:30	11:00	1,2,3
9-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie de Trieme	09:30	11:00	4,5,6
9-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie de Trieme	12:00	13:30	7 en 8
10-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	11:30	13:00	5/6
17-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	09:30	11:00	4

De Paedwizer ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
8-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	4
9-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	2 en 3
12-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	1

't Klimmerbled ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindtijd	Welke groepen
8-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	12:00	13:30	4
9-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	12:00	13:30	2
9-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	11:30	13:00	5 en 6 (opgesplitst)
9-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	09:30	11:00	5 en 6 (opgesplitst)
11-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	1
11-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	12:00	13:30	3
12-mei	 Woudagemaal	09:30	11:30	7 en 8
15-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie 't Klimmerbled	12:00	13:30	7

Programma
per school

Twa yn len ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
8-mei	 Workshop Fryske Dichter Locatie Twa in len	09:30	11:00	5 t/m 8
10-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	12:00	13:30	1 t/m 4
11-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie Holtrop Delfstrahuzen)	09:30	11:00	1 t/m 8
17-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	11:30	13:00	3,4,5,6,7,8

De Reinbôge ûntdekt

Datum	Activiteit	Starttijd	Eindttijd	Welke groepen
10-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	1 en 2
11-mei	 Op bezoek bij de Boer (Familie V/d Werf Oosterzee)	09:30	11:00	7 en 8
15-mei	 Woudagemaal	09:30	11:30	7 en 8
16-mei	 Boswandeling Sint Nicolaasga	10:00	11:30	3 en 4
16-mei	 Workshop Ringslang en Amfibieën	09:30	11:00	5 en 6

